

Ortnamn och namnvård

2

Staffan Nyström

ATT UPPTECKNA ORTNAMN

**Bakgrund och praktiska
anvisningar**

Lantmäteriet

LMV-Rapport 1992:18
1992.11.01

STAFFAN NYSTRÖM

Att uppteckna ortnamn

Bakgrund och praktiska
anvisningar

Gävle 1992

Innehåll

Förord.....	5
Ortnamn – vad är det?.....	7
Vad skiljer ortnamnen från andra ord?.....	7
Varför ska vi uppteckna ortnamn?.....	9
Historiskt källmaterial.....	9
Namn i officiellt bruk.....	10
Vilka namn ska upptecknas?.....	12
Förberedelser och uppläggning.....	14
Orientering i äldre källor.....	14
Kartor.....	15
Indelning av området.....	15
Namnlistor.....	15
Vilka ska man fråga och hur?.....	16
Kartan som hjälpmedel.....	17
Andra hjälpmedel.....	17
Hur fyller man i namnlistor och kartor?.....	19
Hur ser arkivkorten ut?.....	31
Var ska arkivkorten lämnas in?.....	34

Förord

De uppteckningar som gjorts tidigare av ortnamnsarkiven i landet hade som främsta syfte att tjäna vetenskaplig bearbetning och publicering. En mycket stor del av arkivens samlingar tillkom under 1900-talets första hälft. Det finns nu ett stort behov av nya uppteckningar. Dessa måste inriktas på namnens nutida uttal, syftning och funktion i samhället.

Denna skrift innehåller praktiska anvisningar för uppteckning av ortnamn. Den är i första hand riktad till studiecirklar och hembygdsföreningar. Tanken är att i lättillgänglig form visa hur man kan gå tillväga vid insamling och dokumentation av ortnamn. Häftet innehåller råd och metoder för ordnande och presentation av det insamlade materialet. Förhoppningsvis kommer skriften att stimulera till uppteckningsinsatser samtidigt som den visar hur materialet kan tas om hand för att bli till nytta för många.

Då ortnamnsarkivens möjligheter att bedriva egen uppteckningsverksamhet för närvarande är begränsade, vore det mycket värdefullt om man genom ideella insatser kunde tillfredsställa ovannämnda behov av nya uppteckningar. För Lantmäteriverket som central ortnamnsmyndighet och beslutsfattare i namnfrågor är det viktigt att de uppgifter som finns i arkivens samlingar är så aktuella som möjligt.

En arbetsgrupp bestående av författaren och företrädare för Ortnamnsarkivet i Uppsala och Lantmäteriverket har fortlöpande diskuterat skriften, som också granskats av Ortnamnsrådet. Inskrivning och layout har gjorts vid arkivet och tryckningen har bekostats av Lantmäteriverket. Publikationen utkommer samtidigt i Lantmäteriverkets serie Ortnamn och namnvård och Ortnamnsarkivets i Uppsala serie B. Meddelanden.

Ortnamn – vad är det?

Språket är människans viktigaste redskap för överföring av tankar, förmedling av kunskap och utbyte av erfarenheter. Vi använder dagligen språkliga medel för att identifiera, lokalisera och i övrigt omnämna platser i vår omgivning. Med språkets hjälp kan vi utväxla nödvändig information om det som finns i vår närhet, men också om platser som ligger långt bortom det vi ser och kan peka på.

Människan har alltid haft behov av att kunna tala om landskapet och bebyggelsen omkring sig. Det har varit nödvändigt att i detalj kunna beskriva olika slags terräng och terrängformationer och att kunna urskilja och benämna olika typer av bosättningar och kulturmark, olika slags utnyttjande av naturens resurser och olika spår i landskapet av mänsklig verksamhet. Detta behov har gett upphov till ett rikt och nyanserat förråd av natur-, terräng- och ägobeskrivande ord, såsom *by, gård, berg, backe, dal, fjäll, sjö, bäck, åker, äng, slänt, dike, kärr, mosse, myr, täppa* och *teg*.

Med hjälp av dessa ord och andra språkliga medel kan vi samtala om platser i när och fjärran, förklara hur man tar sig dit och i viss mån berätta hur de ser ut. Alla som känner till orden vet ungefär vad t.ex. en *backe*, en *mosse* eller en *åker* är, men för att kunna veta exakt vilken backe, mosse eller åker det gäller i ett konkret fall, måste vi förlita oss på själva sammanhanget, på en ingående beskrivning eller på en direkt utpekning.

Vad skiljer ortnamnen från andra ord?

Det som skiljer ett ortnamn från andra ord, såsom *backe, holme* och *sund*, är att ortnamnet blivit inarbetat som benämning på *en* bestämd plats. När namnet blir nämnt, vet alla som känner till namnen i trakten, vilken plats det gäller. Ingen ytterligare förklaring eller direkt utpekning av platsen behövs.

Ofta skiljer sig också ortnamnen från de andra orden genom att de innehåller en särskiljande eller utpekande led som tillägg till själva grundordet. I namnet *Knutsbacken* t.ex. ingår förutom *backe* också den särskiljande leden *Knut*. Denna pekar ut och identifierar *Knutsbacken* som en bestämd backe bland alla andra backar i området, nämligen just den backe som en person *Knut* haft något att göra med. Något ord *knutsbacke* existerar inte.

I andra fall finns det emellertid ingenting i själva benämningen som visar att det är frågan om ett ortnamn. Om en person använder *Holmen* för att benämna en holme, kan det för en utomstående leda till frågan: Vilken holme? Det kan krävas ytterligare förklaringar för att peka ut rätt holme. Men den som känner till traktens ortnamn, vet att det är fråga om ett specifikt namn på en specifik plats, inte bara en allmän benämning.

Den här typen av enkla namn fungerar oftast i mycket lokala sammanhang. Det är nämligen så, att ortnamn brukas eller är kända i en större eller mindre namnbrukarkrets, dvs. av ett större eller mindre antal människor och över ett större eller mindre område. Det är inte ovanligt att en sagesman nöjer sig med att meddela de mer uppseendeväckande och spännande namnen eller namnen på platser som känns viktiga av något annat skäl. Som upptecknare ska man dock sträva efter att få med alla namn, alltså även enkla namn av typen *Holmen*, *Backen*, *Sundet*. Glöm inte bort att man i sådana fall också kan fråga grannarna. Kanske har de ett annat namn på holmen etc.

Mot denna bakgrund kan man säga att ett ortnamn är ett språkligt uttryck som i en viss namnbrukarkrets är fast knutet till en bestämd plats.

Varför ska vi uppteckna ortnamn?

Det händer emellanåt att den som tecknar upp ortnamn får frågor som: »Vad ska det här egentligen vara bra för?» eller »Vad är det för nytta med att samla in ortnamn?». Ja, det är naturligtvis viktigt att upptecknaren kan besvara sådana frågor och – inte minst för sig själv – motivera att det han sysslar med är både nyttigt och intressant.

Att värna om vårt kulturarv och om gamla traditioner kan tyckas självklart, och då ortnamnen dessutom är ett traditionsstoff, som till vissa delar är på väg att försvinna, kan själva insamlandet och bevarandet av namnen ses som ett angeläget mål i sig. Men våra ortnamn är ju också något som *används* i många olika sammanhang. De utgör ett historiskt källmaterial av alldeles speciell art, samtidigt som de har en levande, praktisk funktion i dagens samhälle.

Historiskt källmaterial

Det är ett välkänt faktum att många namn har en begränsad användning i både tid och rum. Ortnamnen är en del av språket, och språket i sin tur är en del av den mänskliga kulturen. Men namnen lever ju inget eget liv. De lever endast genom de människor som använder dem. Om ingen använder ett ortnamn dör det så småningom bort. Så har alltid skett och så kommer det att fortsätta.

Ett namn kan vara knutet till en speciell gård och till den familj som bor där. Om själva grunden för namnets existens rubbas, om gården byter ägare eller helt försvinner, kan också namnet bytas ut eller gå förlorat. I takt med att det gamla bondesamhället förändras och antalet traditionsbärare minskar, så minskar också förutsättningarna för att vissa namn – i synnerhet de lokalt brukade namnen – ska användas och fortleva. Otaliga namn måste under historiens lopp ha levat och dött endast i lokal, muntlig tradition. Andra är i riskzonen just nu. Det är därför viktigt att uppteckningen av våra ortnamn fortsätter och helst intensifieras. I andra fall visar dock ortnamn en enastående stabilitet och seghet. Vissa namn är ju mycket, mycket gamla. Om bara namnet får en tillräckligt stor eller åtminstone kontinuerlig krets av namnbrukare kan det leva vidare även om de yttre förhållandena radikalt förändras.

När ett ortnamn kommer till utformas det givetvis i enlighet med tillkomsttidens språk samt kulturella och materiella förutsättningar och betingas dessutom ofta av den rent fysiska miljön på platsen: hur det ser ut, vad som finns där, vad man gör där etc. Detta innebär att något av namngivningstillfällets samhälle fångas och »konserveras» i ortnamnet.

Det natur- och kulturlandskap som omger oss är därför i hög grad också ett namnlandskap, fyllt av språkliga minnesmärken från olika tider. Somliga namn är dunkla och fantasieggande. Andra är enkla att genomskåda, kanske helt unga eller mindre spännande var för sig. Men alla har de något att berätta, och i den oerhörda mängd namn som finns på och omkring våra gårdar och byar, i skogarna, längs kuster och sjöstränder, inne i städer och andra tätorter, ja faktiskt överallt omkring oss, hittar vi sådana som kan ge oss ledtrådar till historien och till förståelsen av det samhälle vi lever i.

Varje ortnamn är en pusselbit. Ju fler ortnamn vi får tillgång till desto större blir möjligheterna att se en helhet och att dra intressanta och riktiga slutsatser. Sammantagna kan namnen hjälpa oss att få besked om vad människor förr odlade och åt, om vilka husdjur de hade, om hur det agrara samhället såg ut, om hur bygdens kommunikationer var organiserade, om vad och var man fiskade och jagade, om hur den vilda floran och faunan såg ut, om bebyggelsehistoriska skeenden, om religiösa och kulturella fenomen, om enskilda personer och händelser, om seder, bruk, folkstro och skrock samt, inte minst, om språkliga förhållanden i trakten.

Men namn måste inte nödvändigtvis vara gamla och hävdvunna för att vara av intresse, och inte heller behöver de vara de första eller enda namnen på platserna ifråga. Det är viktigt att komma ihåg att spontan namnbildning fortfarande pågår överallt där människor vistas, såväl på landsbygden som inne i tätorterna. I större eller mindre namnbrukarkretsar tillkommer ständigt nya namn: jaktlag, orienterare, fågelskådare, ungdomsgäng och inte minst barnen skapar egna namn, ibland vid sidan av de redan existerande, ibland för att inga namn alls finns. Även den här typen av moderna, kanske tillfälliga namn förtjänar att upptecknas.

Namn i officiellt bruk

Ortnamnen har alltså ett stort kulturhistoriskt värde. För dagens människor är de också betydelsefulla på andra sätt. De är ju i levande bruk, och en stor del av dem fyller en praktisk funktion i olika officiella sammanhang: på kartor, på vägskyltar, i postadresser, i fastighetsregister etc. Det är en självklarhet att namn och namnformer i sådana sammanhang ska vara så välgrundade som möjligt.

I det löpande arbetet vid de myndigheter och organisationer som hanterar de officiella namnen behandlas regelbundet frågor om namnsättning, om val av namn, om namnens uttal, stavning och syftning m.m. Som underlag för diskussioner, utredningar och beslut används ofta samlingarna i ortnamnsarkiven. Ju fylligare och bättre arkivens samlingar då är, desto större måste givetvis förutsättningarna vara att finna det bästa underlaget. Det är alltså av största vikt att fylla på och revidera samlingarna, så att de hålls så kompletta, korrekta och aktuella som möjligt.

Kort sagt: Såväl för amatörer och yrkesforskare som för en lång rad myndigheter är de upptecknade ortnamnen ett betydelsefullt källmaterial, som det är värt att både utnyttja och utöka.

Vilka namn ska upptecknas?

Målet för en upptecknare är att inom sitt verksamhetsområde teckna upp alla namn som är i levande bruk eller som åtminstone lever i minnet hos någon sagesman.

Det gäller alla namn på bebyggelser och administrativa områden: såväl stora gårdar, byar, villasamhällen och tätorter som mindre torp, stugor och andra byggnader; dessutom socknen och häradet. Det är mycket viktigt att dessa oftast välbekanta namn inte glöms bort i jakten på de mer lokala och okända. Det är därför lämpligt att börja upptecknandet med bebyggelsernas namn och noggrant ange vilka namn som är i bruk, vad de åsyftar, hur de uttalas idag osv.

Gården *Västerkärv* i Frustuna socken, Södermanland, omtalas redan i källor från 1300-talet, och namnet är säkert äldre än så. Sedan 1600-talet har man även kallat gården för *Kullen*, och numera – sedan ett nytt boningshus byggts strax intill det gamla – förekommer också namnet *Gamla Kullen*. Alla tre bebyggelsenamnen används fortfarande och ska alltså upptecknas. Foto: Staffan Nyström.

I tätorterna har vi ofta både officiella och mer folkliga namn på byggnader, gator, kvarter, bostadsområden, stadsdelar, torg, parker m.m. Även dessa ska tas med. Det gäller också annat som är resultat av människans olika verksamheter, alltså alla namn på ängar, hagar, åkrar, tegar och lindor, platser för slåtter och bete, vass- och virkestäkt, bergshantering och gruvdrift, namn på kolbottnar och tjärdalar, namn på stigar, vägar, grindar, spänger och broar m.m.

Därtill rör det sig om namn på alla slags naturgivna terrängformationer, stora som små: sjöar, tjärnar, åar, bäckar, källor, myrar, mossar, kärr, stenar, backar, berg, höjder, dalar, sänkor, kobbar, skär, holmar, öar, sund, vikar, fjärdar, skogar, skogsdungar, grottor, raviner m.m.

I sjön Båven i centrala Södermanland ligger *Vita märren*, en liten sten som är helt vitfärgad av fågelspillning. I bakgrunden, på en holme i sjön, syns Vibyholms slott. Foto: Staffan Nyström.

Man får heller inte glömma att många fornminnen har egna namn, liksom bryggor, bad- och lekplatser, idrottsplatser, skidbackar, vägkorsningar, kurvor, rondeller och ibland t.o.m. enstaka träd. Alltså: *alla* namn ska upptecknas!

Förberedelser och uppläggning

Ortnamnsuppteckning kan givetvis bedrivas av enskilda, intresserade personer, men erfarenheten visar att verksamheten vinner på att genomföras som ett lagarbete. Deltagarna kan utbyta erfarenheter, diskutera eventuella problem och ge varandra tips och råd. Dessutom blir det hela oftast roligare om det görs i grupp. Det är dock en fördel om någon i gruppen kan fungera som pådrivande kraft och samordnare av arbetet. Denne bör även stå för kontakterna utåt, med andra upptecknare, med ortnamnsarkivets personal eller någon annan sakkunnig.

Målet för uppteckningsarbetet är att färdigställa arkivkort, ett eller flera för varje namn, för inlämning till något av ortnamnsarkiven. Vägen dit kan vara lång och mödosam, och om arbetet av något skäl måste avbrytas innan arkivkort kunnat färdigställas, ska man ta kontakt med ortnamnsarkivets personal och fråga hur man ska förfara med det material som ändå finns. Färdiga arkivkort är vad man ska sträva efter, men därmed är inte sagt att uppteckningar i någon annan form skulle vara utan värde. Det gäller bara att göra dem så tillgängliga och användbara som möjligt.

Hur arkivkorten utformas i detalj, ska vi återkomma till (se sidorna 31–33). Men innan man kommer dithän krävs vissa förberedelser samt anskaffning av arbetsmaterial till själva fältarbetet. Det gäller i korthet att göra följande: a) granska äldre källor, b) skaffa kartor, c) dela in arbetsområdet, d) göra namnlistor.

Orientering i äldre källor

Till att börja med kan det vara lämpligt att *orientera* sig något i det källmaterial som redan finns. Den topografiska kartan i skala 1:50 000 ger en god överblick över bygdens topografi och namnskick. Den är också bra att ha med sig senare under fältarbetet, som ett komplement till de mer detaljerade kartor man då använder. Titta också på äldre kartor och de namn som förekommer där! I vissa fall finns specialkartor av olika slag, t.ex. skogskartor, som gjorts av skogsbolag. Sådana kartor är ofta mycket namnrika.

Bekanta er med de samlingar som ortnamnsarkivet redan har från ert område. I regel finns där tidigare uppteckningar och i vissa fall även namn som letats fram ur hembygdslitteraturen. Titta igenom samlingarna tillsammans i gruppen och komplettera om så behövs genom att se efter vilka namn som nämns i bygde-

böcker, hembygdskrönikor, sockenbeskrivningar och liknande! Det här förarbetet leder om inte annat till en större insikt om bygden och dess namnskick, vilket givetvis befrämjar det kommande uppteckningsarbetet.

Här är en påminnelse på sin plats: Namn som *bara* finns i äldre källor ska *inte* upptecknas. Däremot finns det ingenting som hindrar att man noterar sådana namn, för att senare fråga sina informanter om de känner till dem. På det sättet kan man hjälpa dem att minnas namn som förr var i levande bruk, och som nu håller på att falla i glömska.

Kartor

Innan arbetet sätter igång ska gruppen anskaffa kartor över hela sitt verksamhetsområde. För landsbygden används ekonomiska kartan (ek) i skala 1:10 000 eller 1:20 000. I vissa områden har ekonomiska kartan i skala 1:10 000 utkommit i en ny version, den s.k. Gula kartan i skala 1:20 000. Ekonomiska kartan kan rekvideras bl.a. från Lantmäteriet i varje län. För tätorter bör man använda en tätortskarta eller någon annan karta i större skala, som kan fås från kommunens stadsingenjörskontor eller motsvarande. På kartan markeras med ett nummer var varje upptecknat namn hör hemma (se vidare sidorna 19–24), och kartan lämnas sedan in tillsammans med arkivkorten.

Indelning av området

Med hjälp av kartan delar man sedan in området i lämpligt antal delar, främst beroende av hur många personer som ingår i gruppen. Indelningen kan t.ex. göras efter *fastigheter*, som ju redovisas med beteckningar och gränser på ekonomiska kartan, men också andra sätt är tänkbara (t.ex. efter rotar eller på rent naturgeografiska grunder). Varje mindre del anförtros sedan någon eller några av deltagarna.

Namnlistor

Det är också praktiskt att redan innan man börjar fältarbetet diskutera igenom och komma överens om precis vilka upplysningar man ska be att få av sina informanter, och på vilket sätt man ska notera dem. Vi vill här rekommendera att gruppen använder *namnlistor*, som görs i ordning i förväg, och som tydligt visar vilka uppgifter som ska inhämtas. Namnlistornas uppställning och innehåll förklaras i detalj på sidorna 19–30.

Efter dessa förberedelser är gruppen klar att börja med själva uppteckningsarbetet.

Vilka ska man fråga och hur?

Generellt gäller att en informant bör vara uppvuxen och helst född på platsen, och alltså ha god lokalkännedom och en naturlig förtrogenhet med dialekten på orten. Ibland kan det vara svårt att finna personer med den bakgrunden, speciellt i trakter där avflyttningen varit stor eller där tätorter nu breder ut sig. Glöm då inte att man kan fråga efter sådana hos grannarna. Glöm inte heller att man ofta hittar goda informanter på pensionärshem, ålderdomshem, servicehus o. likn. Av naturliga skäl bör man börja med att fråga de äldsta av tänkbara informanter. Men man får därför inte försumma de yngre informanterna: de som nu är yrkesverksamma samt ungdomarna och barnen. Även de har naturligtvis ett levande förråd av ortnamn, som ska tas tillvara.

Det händer ofta att man som upptecknare blir hänvisad till personer som uppges veta mycket om bygden. Men det är inte alltid de mest boklärdade eller värtaliga personerna som är de bästa informanterna. Naturligtvis ska de intervjuas, men framför allt gäller det nog att hitta människor som under sitt liv haft god kontakt med naturen och rört sig mycket i markerna, som varit jordbrukare, fiskare, jägare, som utnyttjat växtplatser, bärmarker och svampställen eller som arbetat i skogen.

Både män och kvinnor bör utfrågas. Det är inte riktigt klarlagt vilka skillnader som finns mellan mäns och kvinnors förråd av ortnamn. I många avseenden är de förmodligen ganska lika, i andra kanske de skiljer sig åt, eftersom män och kvinnor kan ha behövt ortnamn i skilda sammanhang. Som upptecknare har man all anledning att vända sig till personer av bägge könen.

Kan man hitta flera meddelare för samma område är detta bara en fördel. Man kan då få ett och samma namn belyst från flera håll. De kan gärna intervjuas tillsammans: man och hustru, far och son, ett par grannar t.ex. Många gånger hjälper också deras interna samtal – och tvister – till att frammana namn och tankar kring namnen, som de knappast skulle ha kommit på om de utfrågats var och en för sig.

Det är då också lättare att få höra namnen i ett berättande sammanhang, något som man i möjligaste mån alltid ska sträva efter. Det är nämligen sannolikare att namnen då dyker upp i sina genuina former, alltså uttalade enligt ortens naturliga dialekt. Ibland kan förändringar i namnens uttal visa sig genom skillnader mellan

äldre och yngre informanter. En upptecknare ska ju alltid vara observant på uttalet och gärna fråga rakt på sak om det verkligen är precis så man säger i trakten eller om det var precis så man sade förr, när namnet var i mer allmänt bruk.

Kartan som hjälpmedel

Kartan är en naturlig utgångspunkt när man upptecknar ortnamn. I lugn och ro sitter man hemma hos sin informant och tittar igenom kartan. Man tar i tur och ordning upp alla de höjder, stigar, ägor, vattendrag och annat som är utsatta på kartan och frågar om de har några namn. Varje gång ett nytt namn dyker upp skriver man upp det tillsammans med övriga upplysningar på en namnlista.

Det är mycket viktigt att man i det här sammanhanget tecknar upp och samtidigt kontrollerar även de namn som redan är utskrivna på kartan. Står namnet på rätt ställe? Är det rätt namn? Är namnet rätt stavat? Är namnet fortfarande i bruk? Finns det flera namn på en och samma plats? osv. Alla brister och felaktigheter i kartans namnsättning ska givetvis påpekas så att de kan rättas till.

Ibland räcker det emellertid inte med kartan som inspiration. Om det är möjligt kan man då ta med sig sin informant ut i landskapet. Där kan man peka i terrängen och fråga. Man kan låta informanten själv berätta vad som fanns på olika platser förr i tiden, vad man gjorde där, hur det såg ut osv. Ofta kommer då ortnamnen alldeles spontant – ibland i en strid ström – och det gäller för upptecknaren att hinna med att anteckna. Går det för fort får man nöja sig med att skriva upp själva namnen, att helt enkelt göra en lista på dem. Efteråt går man igenom listan namn för namn och fyller i resterande uppgifter.

Andra hjälpmedel

Rubriken leder kanske tankarna till bandinspelning. Att spela in sina informanter på band kan givetvis vara en utmärkt metod i många fall, särskilt om man hunnit bli bekant med personen i fråga och möter honom/henne för andra eller tredje gången. För en del människor är emellertid bandspelaren något ovant, som lätt blir en påminnelse om det formella i själva situationen. De känner sig intervjuade och förevigade på ett sätt som kan hämma deras fantasi och spontanitet och som istället leder till en strävan att prata »korrekt» och helst inte för mycket. Bäst är nog om den enskilde upptecknaren själv avgör om vinsten med bandspelare verkligen uppväger riskerna.

Vi vill alltså inte rekommendera användning av bandspelare annat än i speciella fall, och då med stor försiktighet.

Ett annat tekniskt hjälpmedel som bör framhållas är kameran. När det gäller att dokumentera de platser som bär namnen – i synnerhet namn som direkt anspelar på lokalens utseende – kan ett vältaget fotografi vara ett utmärkt komplement till den beskrivning i ord som man gör av platsen.

Med kamerans hjälp kan man ofta dokumentera lokaler med s.k. likhetsnamn på ett bra sätt. Bilden visar det lilla skäret *Svinryggen*, som genom sin form och sin grå färg har liknats vid ryggen på ett simmande svin. Foto: Staffan Nyström.

Hur fyller man i namnlistor och kartor?

När nu alla förberedelser är gjorda är det dags att ge sig ut på fältet och börja uppteckna. Med sig har man anteckningspapper, penna, namnlistor och karta över det aktuella området.

På namnlistorna finns speciella skrivrader eller kolumner för allt av vikt som ska inhämtas om varje namn. Längst upp under punkterna A – G för man in sådana upplysningar som är gemensamma för alla namnen på listan. I kolumnerna därunder fyller man sedan i uppgifterna om varje enskilt namn – så många som man får plats med.

Här intill finns två påbörjade namnlistor, bägge markerade med bokstäverna A – M. För att visa hur man fyller i en lista, ska vi kommentera de olika rubrikerna i tur och ordning från A till M. Ortnamnet *Sörbygraven*, som vi valt som exempel i den löpande texten, hänför sig till den första av de två listorna.

A. NAMNLISTA NR 5 AV 19

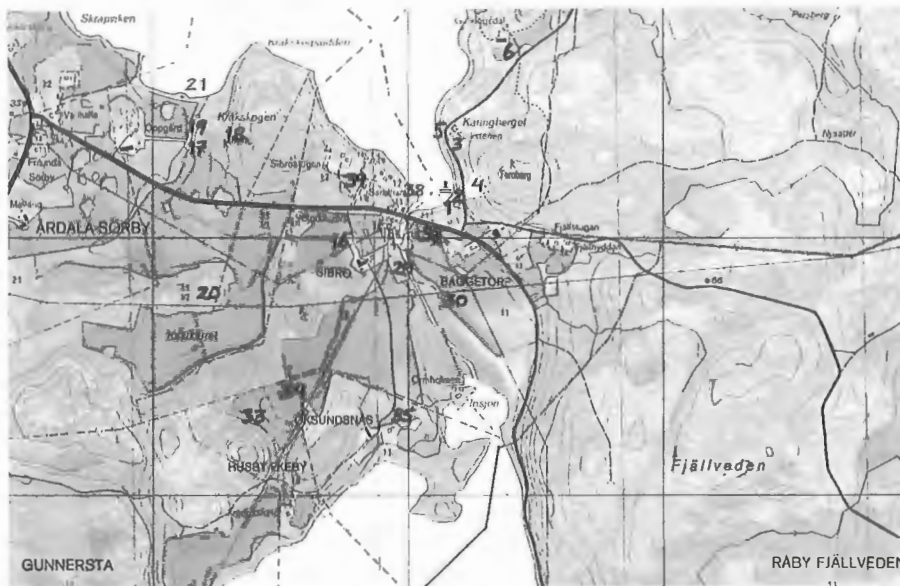
Varje upptecknare numrerar sina listor från 1 och framåt. Det sammanlagda antalet listor fylls i sist på raden när arbetet är avslutat. Exemplet här visar alltså hur en upptecknare fyller i sin femte lista av totalt 19.

B. KARTBLAD: ek 9H:62 (1988) 1:20 000

Här talar man om vilket blad av den ekonomiska kartan som namnen på listan hör hemma på. Varje kartblad har en individuell beteckning, t.ex. 9H NYKÖPING 7c SIBRO eller LID 9H:62 (Gula kartan). På skrivraden fyller man i kartkoden (ortnamnen behövs ej). Årtalet inom parentes anger kartans tryckår. Under raden skriver man kartans skala.

C. BY/GÅRD: Sörby (Angående namn i tätorter – se nedan under D.)

Här redovisas på vilken fastighet platsen ligger. Fastigheternas namn står på ekonomiska kartan med stora bokstäver. Namnet på en fastighet kan vara t.ex. ett bynamn (SÖRBY), ett namn på någon mindre bebyggelse eller t.o.m. ett namn på en obebyggd enhet (RÅBY FJÄLLVEDEN).

Utdrag ur Gula kartan 9H:62. Församlingsgräns är redovisad som -·-·-·- (norr om Öksundsås), bygräns -·-·-·- (öster om Skräpviken) och fastighetsgräns - - - - (mellan Årdala-Sörby 1:1 och 2:1). Årdala-Sörby är bynamn i det nya fastighetsregistret. Tillägget Årdala- beror på att det inom Flens kommun finns flera byar med namnet Sörby. Namn med s.k. sockentillägg ska bara användas i administrativa sammanhang. Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 92.0297.

D. SOCKEN: Årdala
 HÄRAD: Villåttinge (Angående namn i tätorter – se nedan)
 LÄN: Södermanland

Socken, härad och län måste skrivas ut på varje lista; dels för att namnen ska lokaliseras geografiskt, dels för att uppteckningarna smidigt ska kunna inordnas i ortnamnsarkivets övriga samlingar. Dessa är nämligen geografiskt ordnade på detta sätt, i enlighet med den förr gällande administrativa indelningen på de flesta håll i landet. Beroende av var någonstans man upptecknar kan emellertid också andra administrativa termer bli aktuella: tingslag, skeppslag m.m.

OBS! Punkterna B, C och D är inte helt relevanta i de fall man tecknar upp namn i en större tätort. Man använder då lämpligen en tätortskarta eller stadskarta av något slag. Under punkten B anger man vilken typ av karta det är fråga om samt kartans beteckning, skala och tryckår.

Att geografiskt lokalisera en gata, ett torg, en park eller en byggnad inne i en tätort med hjälp av begreppen BY/GÅRD är sällan möjligt (punkt C). I många fall är inte heller SOCKEN eller HÄRAD vidare användbara (punkt D). Å andra

sidan är det svårt att finna ett heltäckande alternativ till dessa. Vad som är lämpligast att använda beror ofta på hur stor orten i fråga är och vad de upptecknade namnen syftar på. Förutom LÄN, som alltid bör anges, kan man tänka sig en rad rubriker, anpassade från fall till fall: TÄTORT, FÖRSAMLING, STADSDEL, KVARTER, GATUADRESS m.fl.

Upptecknaren bör själv utforma det alternativ som passar bäst. Huvudsaken är att namnet tydligt lokaliseras. Man har ju alltid möjligheten att under ÖVRIGA UPPLYSNINGAR (M) lämna precis vilka förklaringar och förtydliganden man vill.

I vårt exempel, som visas på den andra av de två namnlistorna, har vi nöjt oss med rubrikerna TÄTORT och LÄN under punkterna C och D.

E. INFORMANT: Lennart Ohlsson
FÖDELSEÅR: 1922
UPPVÄXTORT: Årdala

Informantens namn, födelseår och uppväxtort anges här. Namnen på en namnlista måste härröra från en och samma informant. Alltså: ny informant – ny namnlista.

F. UPPECKNARE: Staffan Nyström

Här skriver upptecknaren sitt eget namn. Alternativt kan gruppen som helhet komma ifråga, t.ex. Bystads hembygdsförening.

G. DATUM: 21 okt. 1991

Här anger man när uppteckningen gjordes.

I och med punkt G är namnlistans huvud komplett. Av uppgifterna här kan vissa fyllas i i förväg, andra i efterhand. Man behöver alltså inte ägna tid och möda åt dessa formalia när man är tillsammans med informanten.

Vi övergår nu till de sex kolumnerna (H – M) som ska innehålla uppgifter om enskilda, upptecknade ortnamn.

H. NR (= NUMMER)

Varje upptecknat namn som inte redan finns på kartan ska förses med ett nummer, normalt från 1 och framåt. Samma nummer skrivs in på det kartblad som hör till listan, på exakt den plats där namnet hör hemma (se kartan sid. 20). Till en början kan det vara lämpligt att skriva siffrorna med blyerts, men när kartorna så småningom lämnas in ska numren vara så tydliga som möjligt och helst skrivna med blå, arkivbeständig skrift.

NAMNLISTA Tätort

A NAMNLISTA NR 8 AV 16 TÄTORT: Flen INFORMANT: Fanny Nystrom F
 KARTBLAD: Adressnummerkarta LÄN: Södermanland FÖDELSEÅR: 1917 UPPTECKNARE: Staffan Nystrom
B Flen (1986) 1:4000 C + D E G
 UPPVÄXTORT: Dunker, Sbd. l. DATUM: 12. nov. 1991

NR	NAMN	UTTAL	KATEGORI	LÄGE	ÖVRIGA UPPLYSNINGAR
18.	Lillieströms hörna	liljeströms (h)ö:rna (orden hänger ihop, och h hörs oftast inte.)	gathörn	→	I korsningen Drottninggatan och Norra Kungsgatan, lag för en affär, Lillieströms Manufaktur. Den är nu borta sedan länge. På platsen finns nu ett helt nytt kvarter och Apoteket ligger just där L.M. tidigare lag, Gathörnet utanför butiken var en vanlig mötesplats för. Det kallades alltid Lillieströms hörna.
19.	---				

H   I   J   K   L   M

Till varje nummerserie bör man också göra en nummerförklaring på ett eller flera kort, som lämnas tillsammans med övriga kort. Det är helt enkelt en förteckning över namnen i nummerordning. Exemplet nedan visar ett sådant kort, som omfattar kartnumren 17 och framåt. Längst upp ges en geografisk lokalisering (punkt D) följt av kartkoden (B). Längst ner till höger skriver man uppptecknarens namn (F) och upppteckningsår (G).

Exempel:

Årdala sn, Villåttinge hd, Söd. l.	
ek 9H:62	
17. Lisslogrinden	.....
18. Lisslohagen	.....
19. Sörbygraven	.....
20. Ängsbacken	.....
21.	.....
22.	.....
23.	.....
24.	.....
Staffan Nyström 1991	

Bäst är om varje uppptecknare numrerar sina upppteckningar på en egen kartkopia, även om flera uppptecknare är verksamma på samma kartblad. Men om detta visar sig vara svårt att genomföra, kan flera uppptecknare redovisa på samma kartkopia. Det är då mycket viktigt att deras nummerserier är tydligt separerade från varandra genom att den enes nummerserie tar vid där den andres slutar: t.ex. uppptecknare 1 nr 1–50 och uppptecknare 2 nr 51–. Varje karta som lämnas in ska märkas med uppptecknarens/uppptecknarnas namn samt årtal.

Det får alltså inte finnas flera likadana siffermarkeringar på en och samma karta.

I. NAMN: Sörbygraven

Här anges namnet i sin *uppslagsform*, dvs. en standardsvensk form. Ibland kan det vara svårt att finna en sådan form, i synnerhet när det gäller namn från områden med starkt avvikande dialekt. Den enskilde uppptecknaren får då helt enkelt göra

ett försök att återge namnet på »rikssvenska» så gott det går. Är man osäker kan man sätta ett ? efter namnet.

Om det är så att man lyckats knyta någon särskilt sakkunnig person till gruppen är det lämpligt att fråga denne om råd.

J. UTTAL: sò:rbygra:va

Ljudbeteckning

Det genuina uttalet kan ibland vara till stor hjälp när man ska tolka ortnamn. Som upptecknare ska man därför försöka att fånga in och i någon mån återge hur namnen uttalas i lokala och vardagliga sammanhang. Det gäller alltså att på ett enkelt och konsekvent sätt återge namnen precis som de låter och försöka få med det mest väsentliga i de enskilda ljudens uttal och i namnens betoning och accent. Man kan då med fördel använda sig av s.k. »grov» ljudbeteckning, vilket innebär att man med några undantag skriver med alfabetets vanliga bokstäver.

Exempel: Namnet på en gård i Grödinge socken i Södermanland stavas på de moderna kartorna *Iselsta*. Så skriver man namnets uppslagsform i kolumnen I på namnlistan. Men i det lokala uttalet har namnet bara två stavelser. Man hör ett kort *i*-ljud och ett långt *l*-ljud men inget *s* och inget *e* i den första stavelsen.

I kolumnen J skriver man då det genuina uttalet *ìllsta* med kort *i*-ljud /i/ och långt *l*-ljud /ll/, men utan *s* och *e*.

Ljudlängd

Om en vokal är kort skrivs den alltså som vanligt. En lång vokal markeras genom ett kolon efter vokalen (t.ex. *ö:*). Konsonanter behandlas som i vanlig skrift. Sålunda dubbelskrivs lång konsonant, medan kort enkelskrivs. I konsonantgrupp som hör till en och samma del av namnet (samma stavelse) enkelskrivs mestadels konsonanterna.

Exempel: I ortnamnet *Husby* uttalas den första leden *Hus-* ibland med lång vokal som i vårt vanliga ord *hus* (skriv då *hu:s-*), ibland med kort vokal (skriv då *huss-*).

Exempel: I ortnamnet *Haninge* kan elementet *Han-* uttalas med kort eller långt *a*. Med långt *a* skulle det skrivas *ha:n-*, med kort *a* skulle det skrivas *hann-*.

Exempel: I ortnamnet *Handen* (*hand + en*) följs den korta vokalen *a* av konsonantgruppen *nd* som ingår i samma del av namnet (*hand-*). Bägge konsonanterna enkelskrivs, alltså *hånden*.

Exempel: I ortnamnet *Trulltorp* (*Trull + torp*) ingår inte *l*-ljudet i konsonantgrupp, eftersom *t* hör till en annan del av namnet (*-torp*). Därför dubbelskrivs *l* efter den korta vokalen; alltså *trúlltårp*.

K-ljudet dubbeltecknas med *kk*. Ortnamnet *Lyckan* skrivs alltså *lÿkkan*.

Specialtecken

I några fall kan det vara lämpligt att använda specialtecken. Det tjocka *l*-ljudet skrivs som ett vanligt *l* med en punkt under, t.ex. i namnet *Flen*, som uttalas *fle:n*.

Ett ganska vanligt ljud i våra dialekter är också det »grumliga» *å*-ljud, som låter som ett mellanting mellan *å* och *ö*. Det skrivs med specialtecknet *ô*.

Ng-ljudet, som ingår i t.ex. orden *sång* och *ingen*, skrivs med tecknet *ŋ*.

De speciella svenska *sj*- och *tj*-ljuden motsvaras i skrift av en lång rad olika stavningsvarianter. Det kan vara lämpligt att återge de båda ljuden med var sitt specialtecken: *ſ* resp. *ʃ*.

I tabellen här nedan summerar och exemplifierar vi nu vad vi sagt om specialtecken och markering av ljudlängd.

Tjockt l <i>l̥</i>	Blåsbo <i>bl̥á:sbo</i>	Riala <i>ri:a:l̥a</i>	Ralm <i>ral̥m</i>
Grumligt å <i>ô</i>	Torpet <i>tôrpe</i>	Kolsta <i>kô:l̥sta</i>	Mossen <i>mô:sen</i>
Ng-ljudet <i>ŋ</i>	Långängen <i>långäng̃a</i>	Tyttinge <i>tÿttine</i>	Penningby <i>pänninby</i>
Sj-ljudet <i>ſ</i>	Skiringe <i>ſi:r̥ine</i>	Sjöstugan <i>ſö:st̥u:ga</i>	Stjärnhov <i>ſärnhå:v</i>
Tj-ljudet <i>ʃ</i>	Kyrkstenen <i>ʃÿrkste:n</i>	Tjugesta <i>ʃu:gesta</i>	Kesätter <i>ʃe:sätter</i>

Betoning och accent

I möjligaste mån bör man också försöka att ange huvudbetoning och accenttyp i uttalsuppgiften. Den vokal som är huvudbetonad i ett namn markeras med ett accenttecken ovanför. Eventuellt bibetonade vokaler lämnas omarkerade. Accen-

ten ´ används i ett ord med accent 1 = akut accent, som i orden *springer* och *sitter*. Accenten ` används i ord med accent 2 = grav accent, som i orden *springa* och *sitta*.

Namnet *Gotland* skulle då skrivas *gáttland* (eller *-lann*), där accentens plats ovanför *á* visar att huvudbetoningen ligger där, medan accentens utseende ´ visar att det rör sig om accent 1 som i ordet *springer*.

Namnet *Malmö* uttalas också med huvudbetoning på den första stavelsen, men med accent 2 och därtill en lång ö-vokal. Namnets riksspråksuttal skulle skrivas *målmö*.

Dessvärre är det inte helt lätt att markera betoning och accent i namnen även om man arbetar med ett förenklat beteckningssätt. Det kan ibland vara svårt att uppfatta skillnaden mellan olika varianter och bedöma vilken typ av betoning och accent det är frågan om i ett visst namn.

Ett sätt att underlätta en sådan bedömning är att man i gruppen tillsammans gör upp en mall, som innehåller ett antal mönsterord med olika huvudbetoning och accent. Allra helst bör detta göras i samråd med någon sakkunnig, som då också kan se till att alla i gruppen verkligen uppfattar uttalet av varje mönsterord på samma sätt. Mallen får sedan tjäna som jämförelsematerial och förebild för hur ortnamnens accent och betoning ska återges.

En sådan mall kan t.ex. se ut på följande sätt. Här visar vi dessutom exempel på hur man återger uttalet av några ortnamn med de olika betoningarna och accenttyperna:

Tvåstaviga ord och namn:

biter	<i>bí:ter</i>	Visby	<i>ví:sby</i>
gapar	<i>gà:par</i>	Solna	<i>sà:lna</i>
armén	<i>armé:n</i>	Djursholm	<i>ju:rshá!m</i>

Trestaviga ord och namn:

britterna	<i>brítterna</i>	Pajala	<i>pájjala</i>
daghemmet	<i>dà:gghemmett)</i>	Kolmården	<i>kà:l:må:rden</i>
istället	<i>istálllett)</i>	Landskrona	<i>lan(d)skró:na</i>
elefant	<i>ellefánt</i>	Sparreholm	<i>sparrehá!m</i>

Fyrstaviga ord och namn:

kändisarna	<i>gå̃ndisarna</i>	Södermanland	<i>sõ:dermannlann</i>
elefanter	<i>ellefãnter</i>	Bjärka-Säby	<i>bjãrka-sã:by</i>
adelsmannen	<i>ã:delsmannen</i>	Vallentuna	<i>vãllentu:na</i>
hundratio	<i>hundratì:o</i>	Baskemölla	<i>baskemölla</i>

Verkar det här med uttalsuppgifterna svårt? Låt det i så fall vara helt eller delvis, eller försök istället att med egna ord beskriva namnens uttal, om ni anser att det finns något av vikt att påpeka. Om namnet *Kesätter* skulle man exempelvis kunna skriva »Uttalas med tj-ljud i början» eller något liknande. Detsamma gäller om ett namn t.ex. innehåller ordet *kyrka* och detta uttalas med *k* istället för med väntat *tj*-ljud. Man kan då lägga till: »Uttalas med *k* i början, ej med *tj*-ljud».

Låt alltså inte den här punkten bli ett oöverstigligt hinder i arbetet. En samling ortnamn som kommer till ortnamnsarkivet med ofullständiga eller inga uttalsuppgifter alls, är ändå till större nytta än ingen samling alls.

K. KATEGORI: uppgrävd å

I den här kolumnen anger man *vad* för slags lokal som bär namnet: torp, gård, myr, åker, äng, sjö, tjärn, bro, berg, väg, gata, byggnad, kvarter etc. Här måste understrykas vikten av att inte välja kategori utifrån vad själva namnet antyder, utan på basis av de faktiska förhållandena. Om någonting heter *Brännkärr* får man inte rutinmässigt uppge att det är ett kärr utan att ha kontrollerat detta. Namn kan som bekant leva vidare i samma form även om lokalen de syftar på förändras helt. Man ska ange precis vad namnet syftar på idag, om det ännu är i levande bruk, eller – i andra fall – vad det syftade på när det tidigare var i bruk.

Om man genom sin informant får veta att *Brännkärr* nu utgörs av ängsmark, men att där tidigare fanns ett kärr, ska man notera det sistnämnda i kolumnen ÖVRIGA UPPLYSNINGAR (M). Som kategori anger man dock »ängsmark».

Hur exakt ska man då vara när man anger kategori? Annorlunda uttryckt: Hur många olika kategorier ska man arbeta med? Det finns givetvis inget enkelt och allmängiltigt svar på detta, men i regel räcker det med ett ganska begränsat antal kategorier, helst uttryckta med ord ur standardspråket. De eventuella förtydliganden, preciseringar eller andra kommentarer som kan behövas i det här avseendet, kan man med fördel spara till kolumn M.

L. LÄGE

Här kan man föra in närmare uppgifter om den namngivna lokalens läge eller utsträckning om man finner detta befogat. Läget anges visserligen på flera andra sätt: dels under rubriken BY/GÅRD på namnlistan, dels genom numreringen på kartan. Dessutom kan man ju redan på kartan rita in ett områdes utsträckning med en prickad linje om detta illustrerar namnets syftning. I vissa fall kan det ändå vara nödvändigt att i ord beskriva eller precisera läget, t.ex. om lokalerna ligger mycket tätt eller om det rör sig om en mycket liten och svårfunnen namnbärare av något slag. Den som i efterhand använder samlingarna ska snabbt och lätt kunna lokalisera namnet på kartan och dessutom kunna söka upp platsen i verkligheten.

I kolumnen kan t.ex. stå »ca 400 m SV om gården», »strax söder om åkröken», »mellan gården och vägen» eller liknande.

M. ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Under denna rubrik finns utrymme för all den information om namnet som inte hör hemma någon annanstans på namnlistan. Det kan vara en närmare beskrivning av lokalens utseende eller funktion, det kan vara andra sakupplysningar som kan kasta ljus över namnet: folkliga förklaringar, sägner och berättelser, faktiska förhållanden av vikt.

Det är inte meningen att upptecknaren ska försöka tolka namnet här men han/hon får gärna bidra med bakgrundskunskap och fakta kring såväl namnet som själva platsen. Man kan naturligtvis inte skriva hur mycket som helst, särskilt som även dessa upplysningar till sist ska föras över på arkivkort. Det gäller alltså att göra ett urval, nu eller senare. När man fyller i namnlistan är det nog i regel bättre att ta med för mycket än för lite. Om så behövs kan man använda baksidan av namnlistan för övriga upplysningar. Kom också ihåg att illustrativa fotografier eller teckningar gärna kan komplettera texten.

Vi illustrerar det hela med några exempel:

På gården Yttervalla i Frustuna socken, Daga härad i Södermanland, finns en liten bergformation som kallas *Ektäppsberget*. Under punkten M på namnlistan skulle man som bakgrund till detta namn kunna skriva: »Berget ligger bredvid en tidigare odlingslott som kallades *Ektäppan* (se detta). Alldeles intill har sedan länge vuxit en stor, ensam ek. Numera är den avverkad.»

Ektäppsberget i Frustuna socken, Södermanland. Tillsammans med en rad andra små täppor och tegar bildar numera *Ektäppan* en stor, sammanhängande åker. Foto: Staffan Nyström.

Från Grödinge socken, Svartlösa härad i Södermanland, hämtar vi de följande två namnen.

Om *Eriksberg* el. *Grottan*, ett f.d. torp på Ensta ägor, kan man läsa: »I folkmun benämndes torpet Eriksberg 'Grottan'. Binamnet 'Grottan' kanske hänför sig till en grottluk klyfta i bergsstupet strax väster om huset. Klyftan är belägen mellan huset och vägen mot Bergtorp-Uttran.»

Johanssons udde är en udde i Trollsjön. På namnlistan har upptecknaren noterat: »Udden tillhör Älgenstorp. Från 1910- till 1940-talet brukades Älgenstorp av 'Johan på Solbacken', Johansson. Han hade sina kor på bete inom sin inhägnade del av markerna kring *Inra kärret* (se detta) och norra stranden av Trollsjön. På grund av ägoförhållandet benämndes udden Johanssons udde.»

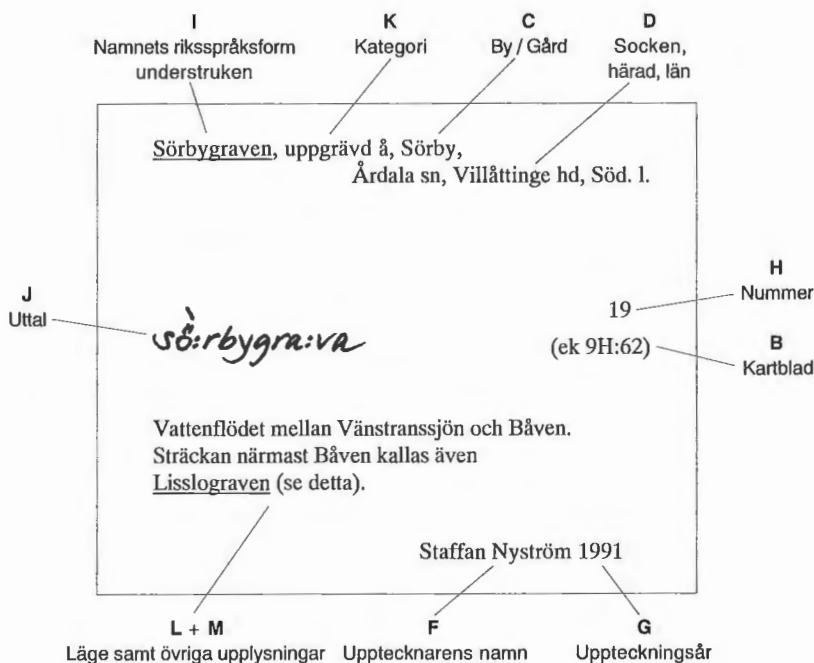
Att namnen lätt kan leda tankarna i fel riktning illustreras av *Bertaviken*, namn på en liten vik öster om Ava gård på Fårö. Det som döljer sig i namnet är inte en kvinna *Berta*, som man skulle kunna tro, utan ett fartyg. Som kommentar till namnet har upptecknaren Ingemar Olsson skrivit: »Där strandade [skeppet] Berta år 1894.» Utan denna kommentar skulle vi alltså förlora en avgörande del av informationen om namnet.

Hur ser arkivkortet ut?

När fältarbetet är slutfört och namnlistorna fullständigt ifyllda ska man snarast föra över upplysningarna på arkivkort. Sådana kan rekvireras från det ortnamnsarkiv till vilket samlingarna sedan ska lämnas in. Namnlistorna behåller man för internt bruk. De blir ett bestående resultat av arbetet som är lätt åtkomligt och möjligt att använda även i framtiden.

Arkivkortet (Svenskt arkiv 100) ska vara i s.k. sedesformat (9 x 11 cm, dvs. något större än i nedanstående exempel) och bör helst skrivas ut på maskin eller med arkivbeständig svart skrift. De ska ju vara tydliga och läsbara under lång tid framöver.

Namnlistornas innehåll förs systematiskt över till korten – ett nytt kort för varje namn. Var någonstans på arkivkortet de olika uppgifterna ska stå framgår av våra två exempel som visas här. Först tar vi namnet *Sörbygraven*.

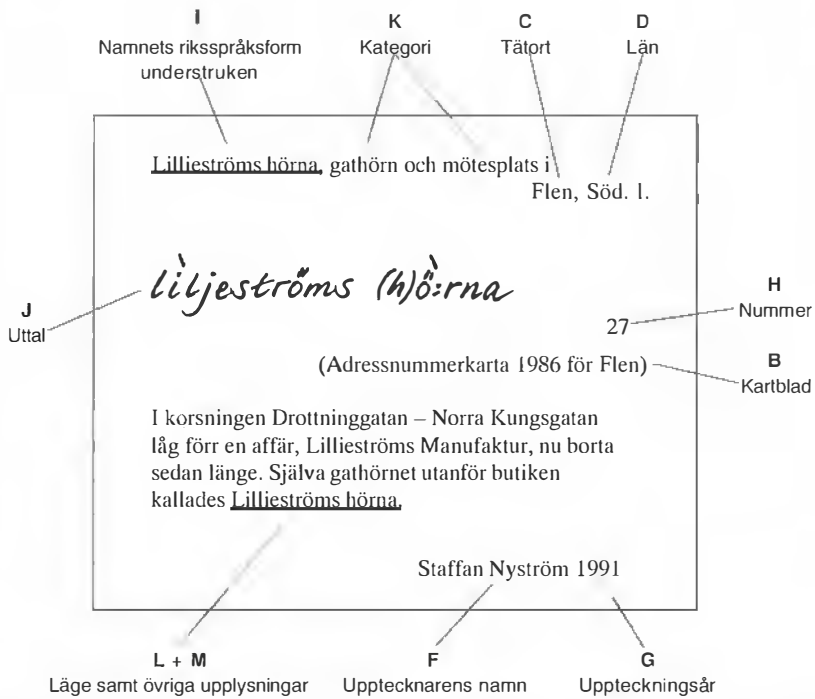

Sörbygraven vid utloppet i Båven. Stora delar av graven är numera igenlagda. Foto: Staffan Nyström.

Under punkten M nämns ytterligare ett ortnamn i trakten. Det är här understruket, vilket innebär att ett eget arkivkort finns också för detta namn. Där finns en motsvarande hänvisning till *Sörbygraven*.

OBS! Tänk på att inte skriva för nära kortets kanter. Runt om texten på kortet ska det finnas en marginal på minst 5 mm.

Det andra av våra två exempel är *Lillieströms hörna*, namn på ett gathörn i tätorten Flen i Södermanland.

Parti av Flen år 1916 med Norra Kungsgatan närmast i bild. Ner mot bokhandeln löper Drottninggatan. *Lillieströms hörna* var förr det gängse namnet på gathörnet utanför Lillieströms Manufaktur. Foto: Flens hembygdsförenings arkiv.

Var ska arkivkorten lämnas in?

När arkivkorten är tydligt och fullständigt ifyllda för varje namn lämnas de in till ortnamnsarkivet tillsammans med kartmaterialet. Där sorteras korten in i löpande bokstavsordning i de samlingar från området som tidigare finns.

I Sverige har vi två ortnamnsarkiv, som har ansvar för olika delar av landet:

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen, Namnarkivet i Uppsala,
Box 135, 751 04 Uppsala
(besöksadress: Uppsala arkivcentrum, von Kraemers allé 21);
tfn 018 - 65 21 60. (Har även ansvar för samlingar i Umeå)

Dialekt-, namn- och folkminnesarkivet i Göteborg, Vallgatan 22,
411 16 Göteborg; tfn 031 - 10 75 30 (Har även ansvar för samlingar i Lund)

Ortnamn och namnvård är en skriftserie som utges av Lantmäteriet. Syftet är att varje nummer i serien ska behandla ett speciellt tema inom detta ämnesområde. Serien vänder sig såväl till läsare med specialintressen som till en bredare ortnamnsintresserad allmänhet.

ORTNAMN OCH NAMNVÅRD

1. Ortnamn, fastighetsbildning och fastighetsregistrering (1992, reviderad 1997 och 2006). LMV-rapport 2006:7
2. Staffan Nyström, Att uppteckna ortnamn. Bakgrund och praktiska anvisningar (1992). LMV-rapport 1992:18
3. Ann-Christin Mattisson, Samiska ortnamn på fjällkartorna (1993). LMV-rapport 1993:19
4. Hans Ringstam, Fastighetsbeteckningsreformen (1995). LMV-rapport 1995:19
5. Leif Nilsson och Hans Ringstam, Ortnamnen i fastighetsregistret. Om ortnamn i administrativ användning och i allmänt bruk (2000). LMV-rapport 2000:10
6. God ortnamnsred. Ortnamnsrådets handledning i namnvård (2001, reviderad 2016). Lantmäteri-rapport 2016:9
7. Hans Ringstam, Standardisering av geografiska namn. Om FN:s ortnamnsarbete (2005). LMV-rapport 2005:1
8. Toponymic Guidelines. Riktlinjer för läsning av kartornas ortnamn - Sverige. Toponymic Guidelines for Cartography - Sweden (2007). LMV-rapport 2007:6

© 1992 Lantmäteriverket i Gävle
ISSN 0280-5731 (LMV-Rapport 1992:18)
ISSN 1103-0054 (Ortnamn och namnvård 2)